

Een knipoog van de tijd, deel 2

Voor Hannie, mijn muze
Voor Jan Kal, mijn inspirator

Nijmegen (Lent), oktober 2023

©Hans Manders

Een knipoog van de tijd

1000 sonnetten

Deel 2: varia & cycli

Hans Manders

Voorwoord

In het voorwoord van deel 1 van deze sonnettenverzameling heb ik onder de titel *‘Over het ontstaan, de ontwikkeling en de voltooiing van een passie’* uitvoerig toegelicht hoe ik ertoe gekomen ben duizend sonnetten te schrijven. Degenen die dat willen weten verwijs ik derhalve naar deel 1. In dit voorwoord kan ik kort zijn: het moest gebeuren.

Deel 1 bestaat uit dertien afdelingen, die per afdeling grotendeels chronologisch geordend zijn. Deze afdelingen heten achtereenvolgens: *Wat tijd doet, In memoriam, Poëticaal, Zelfportret, Jij, Andere vrouwen dan mijn vrouw, Ouders, Kinderen en kleinkinderen, Gemeentedichter van Bernheze, De eeuwige stad, Bewerkte liedteksten, Mensen dichtbij, Thema’s en wedstrijden.*

Dit tweede deel bestaat uit twee afdelingen. In de eerste afdeling, *Varia*, heb ik alle losse sonnetten bijeengebracht, dat wil zeggen alle op zichzelf staande sonnetten over een breed scala aan onderwerpen, die ik niet bij een van de afdelingen van deel 1 kon onderbrengen. Ook hier is de volgorde grotendeels chronologisch. Enkele van de sonnetten in deze afdeling zijn oorspronkelijk geschreven in een andere dichtvorm en in die vorm opgenomen in achtereenvolgens de bundels *Staalkaart* (2007)¹ en *Licht werk* (2010)².

De tweede afdeling heet *Cycli*. In deze afdeling, die verreweg het grootste deel van dit deel beslaat, heb ik al mijn sonnetten verzameld die niet op zichzelf staan, maar deel uitmaken van een cyclus van tenminste twee gedichten. Ook deze cycli gaan over een breed scala aan onderwerpen. De kortste cycli bestaan inderdaad uit twee gedichten. Er zijn ook cycli van drie of vier gedichten.

¹ Dit zijn: De dood hanteert zijn eigen wetten, Ik heb nog voorsprong op de dood, Lonkende glazen, Kater, Toenemend taalverval en Gevuld met taal.

² Dit zijn: Stoplicht, Stofzuigerslang, Gemakjes en Ze vinden hem.

De langste cyclus, *Vleugels op de Ventoux*³, bestaat uit achtenveertig gedichten. Deze met Romeinse cijfers genummerde cyclus heb ik tezamen met collega-dichter Frits Criens geschreven. Hij heeft het eerste gedicht van deze cyclus geschreven en verder alle gedichten met een oneven nummer. De gedichten met een even nummer alsmede de epiloog van deze cyclus zijn van mijn hand. De spelregels die we voor deze cyclus hadden afgesproken, waren als volgt: de sonnetten dienden te bestaan uit drie kwatrijnen en een tweeregelige strofe, met als rijmschema ABBA ABBA ABBA CC, waarbij in de A-regels mannelijk eindrijm⁴ gebruikt moest worden en in de B-regels vrouwelijk eindrijm⁵. De twee versregels van het distichon⁶ moesten terugkeren als de eerste en vierde versregel van het volgende sonnet. Aanvankelijk heb ik overwogen de oneven gedichten van deze cyclus niet in deze verzameling op te nemen, aangezien ze niet van mijn hand zijn. Maar omdat de gedichten een doorlopend verhaal vertellen, zou het de leesbaarheid hiervan niet ten goede komen als ik Frits' gedichten zou weglaten. Om duidelijk te maken dat deze vierentwintig sonnetten niet door mij geschreven zijn, heb ik ervoor gekozen ze in een ander lettertype te zetten. Overigens heb ik voor deze verzameling de interpunctie en het gebruik van hoofdletters aangepast aan die van alle andere sonnetten in deze verzameling.

De op een na langste cyclus, *Dick op weg naar de Dichtershemel*, bestaat uit tweeënveertig sonnetten. Hierin heb ik het bovenstaande procedé min of meer herhaald, alleen had ik hierbij geen mede-auteur die mij uitdaagde het verhaal steeds weer een andere wending te geven. Ik moest de wendingen in het verhaal steeds zelf verzinnen, wat de uitdaging niet kleiner maakte. Verder heb ik in het eerste deel van deze cyclus juist bij de A-regels vrouwelijk eindrijm gebruikt en bij de B-regels mannelijk eindrijm. In het tweede deel heb ik dit, aanvankelijk zonder dat ik het in de gaten had, omgedraaid.

³ Deze cyclus werd in 2016 uitgegeven bij Uitgeverij Liverse in Dordrecht.

⁴ Eindrijm waarbij de versregel eindigt op de rijmende beklemtoonde lettergreep.

⁵ Eindrijm waarbij na de rijmende beklemtoonde lettergreep nog een onbeklemtoonde lettergreep volgt.

⁶ Strofe van twee versregels

Andere langere cycli gaan over de letters van het alfabet, de dubbelklanken, de maanden van het jaar, eten en drinken, de bewoners van mijn toenmalige studentengang en de diverse stadia op weg naar het bereiken van het doel van een verzameling van duizend sonnetten. Ook heb ik gepoogd een heuse sonnettenkrans⁷ te schrijven, die derhalve uit precies vijftien sonnetten bestaat.

De afdeling *Cycli* is eveneens grotendeels chronologisch, wat dus wil zeggen dat deze begint met de cycli die ik geschreven heb voor mijn eerste sonnettenbundel⁸ en eindigt met de laatst geschreven cyclus, getiteld *Brief aan Jan Kal*.

Voor enkele cycli geldt dat deze oorspronkelijk geschreven zijn als liedteksten voor een cabaretprogramma dat ik in 1991 gemaakt heb, getiteld *Hier waak ik*. Vele jaren later heb ik deze omgezet naar de sonnetvorm.⁹ Iets vergelijkbaars geldt voor de liedteksten die ik geschreven heb voor het trio *Zaait eendracht*, waarvan ik zelf deel uitmaakte.¹⁰ Ook in afdeling 11 van deel 1 staan tot sonnet bewerkte liedteksten van *Zaait eendracht*.

Voor enkele andere cycli geldt dat de hierin opgenomen sonnetten oorspronkelijk in een andere dichtvorm geschreven zijn en in die vorm opgenomen zijn in achtereenvolgens de bundels: *Staalkaart* (2007)¹¹, *Licht werk* (2010)¹² en *Terwijl de tijd* (2017)¹³.

⁷ Een reeks van precies vijftien sonnetten met strenge vormeisen. Van de veertien sonnetten is steeds de slotregel de beginregel van het eerstvolgende sonnet, en de slotregel van het veertiende sonnet is gelijk aan de beginregel van het eerste sonnet. Het vijftiende sonnet moet zijn samengesteld uit de beginregels (of eindregels) van de eerste veertien sonnetten in de juiste volgorde.

⁸ De kou verdrijven (2002)

⁹ Dit zijn de cycli: Af Kees, De dochter van de arme vrouw en Hondenleven.

¹⁰ Dit zijn de cycli: Het kaarsje op de kast, De zin van Grieks, Je hele leven ik, Leraren, Roberto en Giovanni en Op een fluisterboot.

¹¹ Dit zijn de cycli: Demeters dochter en Vijfenveertig.

¹² Dit zijn de cycli: De vrouw in mij, Vanaf vandaag, Een dichter, Op het platteland, In de Slabroekse bossen en Er is zoveel gebeurd.

¹³ Dit zijn de cycli: De weg naar Omsk en Hans wie?

Varia

De kou verdrijven

De winter mag nu echt niet langer duren.
De kou heeft zich genesteld in mijn lijf;
ze heeft gedacht: 't is goed hier dus ik blijf
alsof ze hier een kamer wilde huren.

Door aldoor veel te lage temperaturen
is langzaamaan mijn lichaam ingelijfd
waardoor mijn hart verkoeld is en verstijfd.
Zo lijkt de kou mijn leven te besturen.

Het mag nu echt niet langer winter blijven,
de zon moet nu gaan schijnen in mijn land,
de lente kan de winterkou verdrijven.

Als jij nu komt begint die lente, want
de warmte nestelt zich in onze lijven
en samen gaan we verder, hand in hand.

Lente

De zon is 's morgens weer mijn wekker,
ze roept me voor een nieuwe dag
waarin van alles kan en mag.
Ik ben er klaar voor, voel me lekker.

De lente maakt het leven lichter
want met de zon verschijnt een lach
en ik word, lijkt, bij toverslag
een kwieke, opgewekte dichter.

Nu is het zaak niet af te koelen,
te doen alsof geen herfst bestaat
en mij te richten op mijn doelen.

Ook als de zon straks ondergaat,
wil ik haar warmte blijven voelen,
alsof ik in haar stralen baad.

Liedje

De lente zingt een liedje in mijn hoofd,
een melodie vol lichtheid en vol kleuren
en in mijn neus zijn nieuwe, frisse geuren,
waardoor in mij de droeve stemming dooft.

Ik vraag haar: zing toch verder alsjeblieft,
je opent alle luiken, alle deuren
en laat wat even weg leek weer gebeuren:
ik voel me als pas net op jou verliefd.

Het is de zon die in dit liedje schijnt
en die, zo lijkt, de kans op pech verkleint,
zodat zich ons geluk niet laat verstoren.

Ik wil dit liedje langer blijven horen,
ik wil dat het zich vastzet in mijn oren
en niet meer telkens uit mijn hoofd verdwijnt.

Dwars door de eeltlaag

Je leest ze alle dagen in de krant:
berichten over hele trieste zaken.
Toch kunnen die je nauwelijks nog raken,
je schuift ze haast meteen weer aan de kant.

De eeltlaag op je ziel is als een wand,
die niet doordringbaar lijkt en niet te kraken.
Je denkt: dit nieuws heeft niets met mij te maken:
het is niet in mijn straat, mijn stad, mijn land.

Soms kun je zo'n bericht echt niet bevatten,
het snijdt dwars door die dikke eeltlaag heen
en lijkt je geest volledig af te matten.

Hoe hard dan ook, je hart blijkt niet van steen.
Je kunt slechts janken of je gaan bezatten
en denken: god, wat is het lot gemeen.

Van die dagen

Soms zijn er van die dagen
een keer of vijf per jaar
dan loop ik echt gevaar,
dan ben ik te beklagen.

Mijn hoofd zit vol met vragen
van hoe, waarom en waar.
Daardoor wordt het zo zwaar,
te zwaar om nog te dragen.

Ik ben geheel van slag,
mijn hoofd lijkt haast te breken.
Dat duurt een lange dag.

Dan wordt, zo is gebleken,
mijn hoofd weer licht. Ik lach
opnieuw een aantal weken.

Tijdsbeeld

We zijn totaal van buitenkant bezeten,
ons enig doel lijkt zoeken naar genot.
Begeerte leidt ons leven als gebod
en onze buik raakt nimmer volgevreten.

We trachten steeds te leven in de breedte
en willen elke dag een nieuwe shot.
Er is voor ons niets hogers, ook geen god
en wat belangrijk is zijn wij vergeten.

Hoe kan een mens zich aan dit beeld onttrekken?
Wie roeit er tegen deze stroom nog in
en zoekt van dit bestaan de diepe zin?

Toch is er meer dan deze buitenkant
en wat mij voortdrijft door dit platte land
is dat ik ooit die zin toch zal ontdekken.

Spookbeeld

Soms lijd ik aan wat ingebeelde kwalen
en voel ik reeds ondragelijke pijn,
weet nauwelijks wat echt is en wat schijn,
mijn hoofd ontvangt de dreigendste signalen.

Het duurt nooit lang. Eén vraag blijft echter malen:
hoe zal het als het echt zover is zijn,
het eind in zicht komt van mijn levenslijn
en *Hein de dood* mij op een dag komt halen?

En hoe ik ook dat malen tracht te staken,
de echo van die vraag schalt door mijn hoofd
en weet me soms erg ongerust te maken.

Als ik dit spookbeeld niet meer kan verjagen,
dan word ik van mijn levenslust beroofd
en kan zo niet genieten van mijn dagen.

Het andere land

Er is een land dat in mijn hersens zweeft,
dat heel dichtbij is, maar nog niet ontdekt.
Het is een plek, heel mooi en uitgestrekt,
waar ieder mens een tweede leven heeft.

Dit is het land dat inspiratie geeft.
Het is er ongeschonden en perfect.
Je lichaam en je ziel zijn onbevlekt,
terwijl je daar toch veel intenser leeft.

Ik denk heel vaak: ik wil dit land bereiken,
omdat ik er heel hevig naar verlang
daar twee minuten rond te mogen kijken.

Ik weet helaas: mijn hoop zal ijdel blijken,
het land zou bij mijn nadering toch wijken,
vandaar dat ik het maar in woorden vang.

Het land aan de overkant

Het beeld is fraai: rivier, een boot;
die brengt je naar de overkant.
Daar ligt het onbekende land,
een paradijs, oneindig groot.

Helaas, je hebt geen reisgenoot,
dus niemand neemt je bij de hand.
Het beeld is onbetrouwbaar, want
het is het land van na de dood.

Nog niemand nam de boot terug
en niemand bleek in staat te bellen
of ons te schrijven: "Kom ook vlug!"

Och, vond eens iemand ginds een brug
naar hier en kwam ons wat vertellen,
dan zou het beeld ons minder kwellen.

Storm

Vannacht kwam storm mijn nachtrust plots verjagen,
een mooie droom werd snel en ruw verstoord.

De woeste wind heb ik daarna bij vlagen,
terwijl ik wakker lag, te lang gehoord.

In bed, normaal een nest, een veilig oord,
waar slapen steeds het stof wist van de dagen,
werd ik opeens bestookt met levensvragen;
ze werden dreigend door de wind verwoord.

“Hoezo heb jij het recht in bed te rusten?
Hoe lang word jij nog door het lot gespaard?
Wat zorgt ervoor dat jou dit zorgen baart?”

Ik keek naar haar die mij de slaap in kuste:
haar zorgeloosheid was benijdenswaard,
hoewel die niet mijn angstgevoelens suste.

**Het leven een feest
of: hoe wijs was ome Thijs?**

De mensen hebben altijd wat te vieren.
'Ze festen veul te veul,' vond ome Thijs.
Al dat gefeest was, vond hij, het bewijs
dat mensen waren zoals kuddedieren.

Alleen biljarten kon hem wel plezieren.
Ik dacht: hij is verstandig want al grijs,
maar hij betaalde toch dezelfde prijs
en woont nu bij de wormen en de pieren.

Ik kan als ome Thijs de feesten mijden,
maar zeker is: mij wacht hetzelfde lot;
het valt door niemand om de tuin te leiden.

Ik volg de kudde liever, feestend tot
ik moet vertrekken naar de overzijde.
Dan eten wormen mij ook op tot slot.

Voordat

Voordat ik hem een keer voorgoed zal smeren,
voordat ik -eens- word ingehaald door Hein,
voordat ik plotsklaps niet meer hier zal zijn,
voordat ik weer tot stof zal wederkeren,

voordat mijn hart vergeet te functioneren,
voordat mijn lijf geen weet meer heeft van pijn,
voordat mijn lied verstomt na het refrein,
voordat mijn geest vervliegt naar hoger sferen,

wil ik in mij het leven voelen branden,
wil ik de prikkels voelen op mijn huid,
wil ik elk uur weer grijpen met twee handen,

wil ik dat niet mijn gang steeds wordt gestuit,
wil ik geen poging zomaar laten stranden,
wil ik het liefst op volle kracht vooruit.

Pygmalion

De mythe zegt: hij walgde van de vrouwen;
van dat geslacht beviel er hem niet een.
Als meisjes lonkten zei hij krachtig: "Neen!"
Hij zwoer een eed: ik zal echt nimmer trouwen.

Hij had een hobby: dat was beeld te houwen.
Van 's morgens vroeg totdat geen zon meer scheen
bewerkte hij het blank ivoor hetgeen
een vrouw werd, haast te mooi om te aanschouwen.

Wat toen geschiedde laat zich bijna raden:
hij werd verliefd ja, op zijn eigen beeld.
Zij leek voor hem de ideale gade.

Hij heeft het beeld omarmd en zelfs gestreeld
en Venus gaf hem goddelijk genade:
ivoor werd huid, een vrouw, zeer rijk bedeed.

Zondag

Je daalt de trap af: hé, geen krant.
't Is zondag, zegt de brievenbus,
't is zondag, dat betekent dus
dat er geen nieuws is in het land.

Geen boterham maar een croissant,
geen schatje-tot-vanavond-kus,
geen werk, misschien een kleine klus:
vandaag ben ik een recreant.

O zondag, zindag van de zeven,
o mooiste-van-de-dagen-dag,
o lichtpunt in ons volle leven.

Zo'n dag waarop niets moet maar mag,
waarop je minder hoeft te geven.
De maandag lijkt nog ver. Maar ach ...

Vorbij de einder

Ik kan naar links, naar rechts en voor me kijken
en overal zonsondergangen zien,
want met een boot, een trein of vliegmachien
kan ik tot in de verste uithoek reiken.

De wereld is een dorp en bovendien
lijkt ieder doel met inzet te behalen.
Ook kan ik streven naar mijn idealen
en ooit maak ik ze zelfs nog waar misschien.

Maar waar ik in de wereld ook zal komen
en hoeveel tijd er onderwijl verstrijkt,
het echte zicht wordt mij als mens ontnomen,
omdat helaas de horizon nooit wijkt.

Och mocht het kunnen dat, zoals in dromen,
een mens voorbij die gindse einder kijkt.

De dood hanteert zijn eigen wetten

De dood hanteert zijn eigen wetten,
is helemaal zijn eigen baas,
maakt als een dolgedraaide dwaas
met mensenlevens korte metten.

Het heeft geen zin je te verzetten
of weg te rennen als een haas:
de dood speelt niet voor Sinterklaas,
maar weet ons leven te besmetten.

Er huizen in ons reeds skeletten.
Negeren biedt dus geen soelaas.
De dood vangt ieder in zijn netten,
omdat voor hem we zijn als aas.

Al slik ik elke dag tabletten,
zijn wals zal op den duur mij pletten.

Ik heb nog voorsprong op de dood

Ik heb nog voorsprong op de dood,
maar wie zegt mij hoe groot die is?
Tien jaar? Een dag? 't Is ongewis.
Hij wordt, is zeker, niet vergroot.

Ik eet nog dagelijks mijn brood,
geniet van een belevenis
en 's avonds van het avondrood.
Er is met mij nog niet veel mis.

*“Het leven vliedt gelijk het vlood”**,
maar toch, ik voel me als een vis
in water, sprankelend en fris,
al is het maar een smalle sloot.

Ik ben nog niet in ademnood
en niets slaat mij al uit het lood.

**citaat uit: J.C. Bloem, 'Insomnia'*

Lonkende glazen

De lege glazen staan te lonken,
dus schenken wij ze snel weer vol
en drinken door en hebben lol.
We zijn wel teut, maar lang niet dronken.

Opnieuw wordt met elkaar geklonken.
We gieten ons vol alcohol,
want och wat wordt er veel geschonken,
wat gaan we lekker uit de bol.

O wee, ons hoofd zal morgen bonken,
want dan betalen wij de tol.
We kruipen ziek onder de wol
en liggen in ons bed te ronken.

Maar als de kater is geslonken,
dan speelt dat allemaal geen rol.

Kater

Het drinken leidt steeds tot een kater.
Ik vraag me af: waarom, waarvoor
dronk ik de hele avond door
en ben een dag lang eigenhater?

Dan klinkt een strenge stem, sonoor,
die zegt: "Jij drinkt voortaan slechts water
en zoekt desnoods een psychiater
of doet de biecht bij de pastoor."

Maar na een glas word ik weer prater
en daarna zelfs een kletsmajoor.
Ik stort me uit in ieders oor
en niemand zegt: "Och hou je snater!"

Zo wordt het dan vanzelf weer later
terwijl ik glas na glas ontspoor.

Toenemend taalverval

Leven is duur vandaag, mensen die klagen dus:

“Alles dat kost toch zo vreselijk duur.”

O die voortdurende contaminatiefout!

Wie zoiets zegt, slaat een modderfiguur.

Wie kent zijn moedertaal, weet wat na groter komt?

Velen die zeggen steeds: “Groter als mij.”

Lijden die mensen aan hersenverwekingen

of is hun hoofd er dan even niet bij?

Strijd tegen taalverval! Schreeuw waar dat nodig is:

“Nooit zit je langs iemand maar altijd naast!”

Wijs je die ander op spreektaalverloedering,

kijkt hij je vragend aan, nee, stomverbaasd.

Erger nog vind ik als onderwerp hun,

daar ik dat echt niet meer aanhoren kun.

Gevuld met taal

Ik ben geheel gevuld met taal.
Mijn lijf zit barstensvol met woorden
die ik ooit op mijn wegen hoorde.
Ze vormen samen mijn verhaal.

In dat verhaal sta ik centraal,
verzin ik zelf ook de akkoorden.
Ik zorg wel dat ik niet verdwaal
in nieuwe, onbekende oorden.

Soms was het landschap ruig en kaal
en was er wind vanuit het noorden,
maar ik vond steeds het rempedaal,
waardoor mijn voertuig niet ontspoorde.

En stuit ik op een hinderpaal,
dan red ik mij veelal verbaal.

Ik wil niet

Ik wil niet moe, ik wil niet oud,
ik wil niet doof en niets meer weten,
ik wil geen zonder-zout-diëten,
want oh ik hou zo van het zout.

Ik wil niet dat mij iets benauwt,
ik wil de namen niet vergeten,
niet dat men denkt: hij is versleten
en mij dus als patiënt beschouwt.

Ik wil niet dat ik word verbouwd,
of dat mij iets wordt aangemeten.
Ik wil niet dat men om mij rouwt
met droef gesnik en jammerkreten.

Ik wil niet in een kist van hout
en langzaam worden opgevreten.

Filmpje

N.a.v. film 'Fitna' van Geert Wilders, 2008

Haast elke krant die ik toevallig open
en ieder praatprogramma bovendien
bespreekt wat haast nog niemand heeft gezien
en dat is toch te gek om los te lopen.

Een dwaas uit Venlo met wel praat voor tien
krijgt aandacht die hij niet had durven hopen.
Die dwaas, zeg maar racist van origine,
kan ongestoord zijn islamhaat verkopen.

Zijn filmpje zal de bioscoop niet halen,
maar als het binnenkort toch wordt vertoond
dan zal het de gesprekken gaan bepalen.

Ze wordt de 'regisseur' opnieuw beloond.
Al trekt zijn filmpje dan geen volle zalen,
hij heeft succes, hoe meer hij wordt gehoond.

Jorans bekentenis

Februari 2008

Sinds Natalee verdween, miss Holloway,
was hij verdachte, Joran van der Sloot.
Waar velen dachten: zij is zeker dood,
wist niemand hoe het echt zat met die twee.

Maar ene Patrick had een goed idee
en wierp bij Peter R. dat in de schoot.
Gevolg was: Joran gaf zich zomaar bloot
en hele hordes kijkers keken mee.

We zaten met miljoenen voor tv
en werden van zijn daden deelgenoot.
We zeiden: “t is niet waar toch” en “o jee”
en wisten zeker dat hij had geblowd.

Maar al is onze afschuw nog zo groot,
zij blijft daar op de bodem van de zee.

Duizend lichtjes

Kerstmis 2007

Er hangen duizend lichtjes in de bomen
en ondanks kou en gure noordenwind
zijn mensen toch elkander goed gezind
en lijkt een warmer bloed door hen te stromen.

Dat destijds in een schamel onderkomen
nieuw leven werd geschonken aan een kind
is iets wat altijd nog de mensen bindt,
hoezeer ook ons geloof is afgenomen.

December is het einde van het jaar
waarin we wat gebeurd is achterlaten.
Nog even en het nieuwe jaar is daar.

Al is het nu nog donker in de straten,
hierbinnen is het warm en brandt het licht
en zijn we op wat komen gaat gericht.

Zachte krachten

Nieuwjaar 2008

Dit wordt het jaar van nieuwe zachte krachten
en hoop vaart als een schip de haven binnen.
Dit wordt het jaar waarin we herbeginnen,
het jaar waarop we al wat jaren wachten.

De hoogste tijd de hardheid te verzachten
en elk conflict te schikken in der minne,
met overleg een uitweg te verzinnen
waarnaar we al een mensenleven smachten.

Al lijkt het een naïeve droomgedachte,
het einde is in zicht van bange nachten,
van ruzie, misverstand en kinnesinde.

De mensen zijn in meerderheid bij machte
dit waar te maken, dus zij zullen trachten
de zachte krachten weer te laten winnen.

Ode aan Messi

In 2010

Hij is nog jong en boekt nog steeds progressie,
maar o wat is hij al geweldig goed.

De bal kleeft als een speeltje aan de voet
van hem, het Argentijnse wonder Messi.

Zijn spel zit vol met dreiging en met pressie,
omdat hij steeds iets onnavolgbaars doet
en acties tovert uit de hoge hoed:
hij is voor tegenstanders een obsessie.

Het voetbal heeft hij tot een kunst verheven.
Naar hem te kijken is een puur genot,
waardoor je rilt en bijna lijkt te zweven.

Zijn dribbels, voetenwerk, techniek en schot:
hij laat het spel van Johan Crujff herleven
en is de hedendaagse voetbalgod!

Exit *'Das Phantom'*

Mei 2010

Misschien is hij als mens een beetje saai.
Dat vind ik ook, ik zal er niet om liegen,
toch wijd ik dit sonnet aan hem, uit Wijchen,
de goaltjesdief, de killer Roy Makaay.

Want als hij scoorde was het altijd fraai
en steeds weer lieten keepers zich bedriegen.
Ze zagen ballen om hun oren vliegen
na weer zo'n schot of lob of plotse draai.

Als prof destijds begonnen bij Vitesse
kwam hij allengs als spits steeds meer op stoom
en vierde bij diverse clubs successen.

Nu komt een eind aan deze jongensdroom
en laat voortaan geen doelman zich meer flessen
door acties met de bal van *'Das Phantom'*.

Leedvermaak

*Eindstand eredivisie 2009-2010**

Al wist men meer dan honderd keer te scoren
en schoot de spits er vijfendertig raak,
al viel het spel bij kenners in de smaak
en wist het zijn supporters te bekoren,

in feite ging ook dit seizoen verloren.
Het achterland nam op de hoofdstad wraak
en wentelt zich massaal in leedvermaak,
daar Ajax zijn ambities liet verstoren.

Al zes jaar lang de hoofdprijs niet gehaald,
geen *Champions League*, geen Europees succes,
dus feitelijk als topteam steeds gefaald.

Wanneer staat Ajax weer op het bordes
zodat het legioen tevreden straalt?
Dat duurt, zo hoop ik, nog een jaar of zes!

**FC Twente werd dat jaar kampioen met 86 punten. Ajax werd tweede met 85 punten. De spits van Ajax, Luis Suarez, werd topscorer met 35 doelpunten. Ajax maakte 106 doelpunten. In 2005, 2006, 2007 en 2008 werd PSV kampioen, in 2009 AZ. De in dit sonnet uitgesproken hoop kwam niet uit. In 2011, 2012, 2013 en 2014 werd Ajax kampioen.*

Ode aan Jeanine Longo

Geschreven op mijn eenenvijftigste verjaardag

De dag waarop ik eenenvijftig word
-het jaar is niet bepaald voorbij gekropen-
sla ik als steeds mijn ochtendkrantje open
en lees een stukje over wielersport.

Al ben ik dan reeds min of meer verdord,
dit nieuws doet mij op nieuwe kansen hopen.
Ik voel een traantje langs mijn neus af lopen
en zie het langzaam landen op mijn bord.

De veterane Longo heeft bewezen
dat leeftijd er niet steeds toe hoeft te doen
en dat het om de wilskracht gaat in wezen.

Ook eenenvijftig werd zij dit seizoen,
maar weer werd zij, zo heb ik net gelezen,
met glans de Franse tijdritkampioen.

Als een bron

De dood kan zomaar voor je neus verschijnen
en zeggen: “Kom, het is genoeg geweest.”

Je fietst, je sport, vermaakt je op een feest
en dan ineens: je voelt je kracht verdwijnen.

Ook kan het dat je langzaam weg zult kwijnen,
een schrikbeeld dat door velen wordt gevreesd:
te weten dat je nimmermeer geneest
en lijden moet aan vreselijke pijnen.

De dood verspreidt zijn schaduw over leven,
maar toch wil ik genieten van de zon
en niet me aan gepieker overgeven.

Ik laaf me aan het leven als een bron
die aldoor stroomt en nieuwe kracht blijft geven
en zelden denk ik aan het eindstation.

Omdat

Omdat mijn moeder mij niet zomaar baarde,
omdat mijn hart reeds klopte in haar schoot,
omdat ze mij liet proeven van het brood,
omdat mijn voeten reikten tot de aarde,

omdat ik eindigheid niet wil aanvaarden,
omdat ik nooit wil wennen aan de dood,
omdat ik zoon ben, vader, echtgenoot,
omdat ik weet: wat weerloos is heeft waarde,

zal ik mijn moeders weeën nooit vergeten,
zal ik de wijzers van de klok verslaan,
zal ik het brood met smaak en gretig eten,

kan ik er steeds met volle kracht voor gaan,
kan ik mijn leven rekken in de breedte,
kan ik er elke dag weer tegenaan.

Bim bam bom

Nee, vader Jacob ligt niet meer te pitten.
Hij heeft hij helaas die klokken niet gehoord,
want iets heeft plots zijn hartslag ruw verstoord,
nadat hij hevig last kreeg van de hitte.

Het leven kan behoorlijk tegenzitten.
We worden door het lot geringeloord.
Het lijkt een trein die op een dag ontspoot:
we maken met z'n allen dodenritten.

Want vader Jacob was een hele fitte,
die heeft gezaagd, getimmerd en geboord
en die zijn tuin in één dag om kon spitten.

Maar klokgelui klinkt nu als slotakkoord,
dus hij zal nooit zijn tuinhek weer gaan witten.
Hij slaapt voorgoed. Hij zegt nooit meer een woord.

Op weg naar de finale

We staan nooit stil, we lopen, rennen, reizen,
zijn rusteloos en hebben meestal haast.
Een jaar lijkt als een week voorbijgeraasd
en reeds zijn wij begonnen met vergrijzen.

We vallen soms bij toeval in de prijzen,
veel vaker echter grijpen we ernaast
en toch: een mens is koppig, dus hij aast
op permanent geluk in droompaleizen.

Hij vindt het niet, maar och, hij houdt zich groot.
Maar op een dag komt plots het lot hem halen
en slaat het hem volledig uit het lood.

Het is een feit: we zijn ten enen male
onloochenbaar op weg naar de finale
en daar wacht ons het spandoek van de dood.

Stoplicht

Voor Kees Torn

Als ik een stoplicht nader en het springt pardoos op rood,
dan moet ik altijd denken aan het stoplicht van de dood.
Ik weet zo'n stoplicht staat er voor de doorstroom van verkeer.
Toch moet ik altijd denken: er is nog een reden meer.

Want als het stoplicht even later weer verspringt naar groen,
dan vraagt een stem in mij zich af hoe vaak het dat zal doen.
Ik zocht een psychiater en vertelde mijn verhaal.
Bezorgd zag ik hem denken: nee, die vent is niet normaal.

Hij zei: "Verklaar u nader. Waardoor komt die stoplichtangst?
U zou toch moeten denken: wie niet tobt die leeft het langst."
Hij kon me dus niet helpen. Ik betaalde en vertrok,
terwijl ik slechts kon denken aan het tikken van een klok.

Juist daardoor wordt het later en verstrijkt de tijd zo snel,
terwijl ik juist moet denken: och, ik zie het later wel.

Olieververs

Een bakker had een dag te veel gebakken en bleef dus zitten met een groot restant. Het was wel meer dan drieënhalve mand die hij zo in de vuilnisbak kon kwakken.

Dat vond hij echter zonde, deze bakker, dus vroeg hij 's morgens quasi nonchalant aan wie er binnen kwam als eerste klant -ze was, zo leek het hem, nog niet goed wakker-:

“Wilt u wellicht een minder vers vandaag?”
Hij zag de vrouw met grote ogen kijken en liet de tijd secondelang verstrijken.

Ze vond het inderdaad een vreemde vraag, maar wilde dat aan hem niet laten blijken, dus zei ze zacht: “Olieververs brood, graag.”

Carnaval

Het zijn opnieuw de dagen van de dwazen
waarin men zich als nar of boer verkleedt
en zo, opdat men sleur en zorg vergeet,
zijn keel blijft smeren met gevulde glazen.

Men host, zingt liedjes mee vol holle frasen
en in benauwde zaaltjes wordt het heet.
Een man pakt buurvrouws borsten stevig beet,
een ander neemt een vreemde vrouw te grazen.

Maar na die dagen carnavalsexase,
als ieder weer zijn roes heeft uitgezweet,
zal men om wat gebeurd is zich verbazen
en doen of men het nu al niet meer weet.

Ze worden weer gewone houten klazen
en voelen zich een jaar lang incompleet.

Mens

Kan tegelijk in zeven sloten lopen,
blijft koppig wedden op 't verkeerde paard,
laat knollen voor citroenen zich verkopen,
speelt tegenstanders zomaar in de kaart,

loopt in een val met beide ogen open,
denkt: och het loopt waarschijnlijk niet zo'n vaart,
kan tegen beter weten blijven hopen,
is al met al nogal beklagenswaard,

laat desalniettemin die hoop niet varen,
gelooft in nieuwe ronde nieuwe kans,
behoudt de neiging om te navelstaren,

doorstaat een nieuwe tegenslag met glans,
blijft eigenwijs bij 't klimmen van de jaren:
een mens breekt steeds weer voor zichzelf een lans.

Ode aan Cif (voorheen Jif)

Wanneer er als je fietst uit een der banden
plots lucht verdwijnt daar waar een gaatje zit,
of als je aan het werk moet na een rit,
omdat de ketting losschoot van de tanden,

dan krijg je van die fietsmakershanden
vol vettig vuil dat aan je vingers klit,
alsof ze zijn geroosterd aan het spit,
of jij al in de hel hebt moeten branden.

Je vreest ze nooit meer schoon te kunnen maken.
Probeer je dit met water en met zeep,
dan kun je dat, zo blijkt, maar beter staken.

Maar doe je in de Cif-flacon een kneep,
verandert als vanzelf de stand van zaken,
want Cif krijgt op hardnekkig vuil zelfs greep.

Ode aan de vergadering

Als iets van al wat mensen doen moet blijven,
dan is dat zeker de vergadering.
Vandaar dat ik hier nu een lofzang zing
door over deze bezigheid te schrijven.

Het beste in de mens komt bovendrijven
als hij is aangeschoven in zo'n kring.
Voor vrouwen is het 'helemaal hun ding'
en mannen praten ook als oude wijven.

Ze denken stuk voor stuk wat bij te dragen:
ze hebben een of ander goed idee,
of stellen van die goede, scherpe vragen.

De notulist noteert. Zijn resumé
is ook bedoeld voor wie niet op kwam dagen.
Die denkt dan: heb ik iets gemist? Nou nee!

Vanavond zal het gebeuren

Hij wil vanavond met haar hotsen,
dat voelt hij tot zijn kleinste teen:
het griebelt gratis rond zijn speen
en in zijn hoofd voelt hij het klotsen.

Als zij niet buigt, dan wordt het botsen
en wordt zijn hart een koude steen;
hij zal haar zinnen een voor een
met tegenkracht in tweeën potsen.

Hij zegt: "Mijn lief, het zal gebeuren:
ik ben zo brak als bonenzaad,
jij zult ons uurtje niet verscheuren.

Het wordt vandaag heel langzaam laat,
maar straks zal onze keten keuren
en moet het weer zoals het gaat."

Einde van de zomertijd

Dit uurtje, van de tijd cadeau gekregen,
ligt hij geheel ontspannen op zijn rug
en luistert naar de allerlaatste mug
en hoort het ruisen van een najaarsregen.

Ook hoort hij haar, zo lief naast hem gelegen,
en denkt: ik maak haar wakker met een kuch,
waarna ik haar heel liefdevol bejegen
en zo met haar dit uurtje overbrug.

De kans bestaat dat zij gaat meebewegen
als ik mijn zwaard recht in haar schede plug
en zij door mij een uur lang wordt bestegen.

Dan denkt hij: nee, zij reageert vast stug,
want zij is tot wat ik wil niet genegen.
Zijn opgewondenheid verdwijnt weer vlug.